

VARHAISKASVATUKSEN KIUUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2025—2026 - LIELAHDEN VARHAISKASVATUSYKSIKÖ

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
6. Yksikön omat tarkennukset

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatustyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatustyksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

Varhaiskasvatustyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.

Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa paha mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen.

Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tuleminen varmistaminen

RYHMÄITYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KIUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tullessa kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Millä tavoin yksikkömme lapsiryhmissä luodaan turvallinen ilmapiiri ja tuetaan tunne- ja kaveritaitoja?

Tarkentakaa kaupunkitasoisen suunnitelman sisältöjä yksikkökohtaisilla kirjauksilla.

- Toimintakauden aluksi panostetaan lasten keskinäiseen ja aikuisten tuottamaan vuorovaikutukseen ryhmäytymisen ja turvallisuuden näkökulmasta (aamupiirit, miten puhun lapsen tasoisesti, riittävä aika leikille, ulkoilussa leikkisuhteiden tukeminen yli kotialuerajojen)
- Pienryhmätoiminnalla kaikkien yksilöiden ääni kuuluviin (kaikille ei toimi isossa ryhmässä luontevasti toimiminen), huomioidaan kaikki mahdollistamalla arjen tilanteet pienryhmissä
- Kotialueen tai ryhmän yhteisten toimintatapojen tai sääntöjen luominen yhdessä
- Annetaan jokaiselle lapselle sanattomia ja sanallisia kehuja ja huomiota, jotta lapset saavat mallin, että kaikki lapset ovat yhtä tärkeitä.
- Lasten kanssa keskustellaan kaveritaidoista positiivisen pedagogiikan keinoin.

Läheisyyden kehää ja sosiogrammia käytetään havainnoinnin tukena.

6.2. Millä konkreettisilla tavoilla kiusaamiseen puututaan?

Kuvatkaa yksikön toimintamallit ja menetelmät kiusaamiseen puuttumisen osalta.

Avatkaa käytettyjen menetelmien periaatteet ja kiusaamiseen puuttumisen vaiheet mahdollisimman konkreettisesti.

- Aikuinen ennakoimassa tilanteita ollen läsnä lasten toiminnassa, leikeissä ja ulkoilussa (ei ovella tai kaukana sivustaseuraajana)
- Kaikkien osaisten näkökulmien kuuntelu (Miniverso)
- Sopiminen ja sovittelu (ei pakoteta anteeksipyyntöä vaan opetetaan lapsella tapa sovittelua asia). Sovittelu voi olla hali, silitys, kortin tekeminen, läpsy tai yhdessä kivan eleen tai tekemisen keksiminen.
- Mallinnetaan toisen positiivista koskettamista.
- Lopuksi autetaan tilanteen etenemisessä, ettei kiusaamistilanne toistu heti uudestaan.

- Ennakoidaan myös ne tilanteet, jossa tunnistetaan oman ryhmän lapsen ne hetket, kun tunneämpäri läikkyy yli. Harjoitellaan ennaltaehkäisevästi rauhoittumisen keinoja ryhmässä.

- 3 kohdan sääntö: sano ei häiritsevälle ihmiselle, lähde tilanteesta pois, tule kertomaan turvalliselle aikuiselle.

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

- Vanhemmille kerrotaan avoimesti ristiriitatilanteista ja kuinka niitä on käsitelty päiväkodissa.

- Tuonti- ja hakutilanteissa heti asian tai tilanteen purkaminen

- Tarvittaessa kirjataan yhteinen kiusaamattomuuden sopimus kiusaamistilanteessa olevien lasten, huoltajien ja henkilöstön kanssa

- Vasukeskusteluissa syvempi puheeksi ottaminen ja kodin näkökulman vahvistaminen.

- Tärkeää myös tiedostaa vanhempien kanssa keskusteltaessa kiusaaminen -sanaan liittyvät merkitykset, sillä kaikki lasten riidat eivät ole systemaattista kiusaamista, vaan lapsuuteen kuuluvia vuorovaikutuksen harjoittelemisen tilanteita. Ei silti vähätellä vanhemman kokemuksia lapsensa kiusaamisesta.

- Suunnitelma on vanhempien saatavilla

6.4. Suunnitelma laadittu (pvm.)

5.12.2025